

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
İller İdaresi Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.İLİ.00.70001.470/532.01/5412
Konu : Köye Dönüş ve Rehabilitasyon
Projesi (KDRP)

30/06/2009

- İlgi :
- a) Başbakanlığın 27.01.1998 tarih ve 0730.1-/98/MSGSB(06B) sayılı Genelgesi
 - b) İçişleri Bakanlığı'nın 15.05.2000 tarih ve 1014 sayılı Genelgesi
 - c) İçişleri Bakanlığı'nın 01.07.2005 tarih ve 68 sayılı Genelgesi
 - d) Bakanlar Kurulu'nun 17.08.2005 tarih ve B.02.0.KKG/196-418/4117 sayılı Prensip Kararı

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde yer alan 14 ilimizde (Adıyaman, Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van) başta terör olmak üzere çeşitli nedenlerle köylerinden ayrılan ailelerden gönüllü olarak geri dönmek isteyenlerin kendi köylerine veya arazisi müsait başka yerlere dönüşlerinin sağlanması ve buralarda gerekli sosyal ve ekonomik alt yapının tesisi ile sürdürülebilir yaşam koşullarının oluşturulması, geri dönmek istemeyenlerin ise mevcut yaşadıkları yerlerde şehir hayatına uyumlarının geliştirilmesi amacıyla Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Projesi (KDRP) uygulanmaktadır.

Proje esasen Bakanlar Kurulunun ilgi (d) Prensip Kararı, Başbakanlığın ilgi (a) Genelgesi ve Bakanlığımızın ilgi (b) ve (c) Genelgeleri doğrultusunda, Bakanlığımız koordinasyonunda illerimizde Valilikler tarafından yürütülmektedir.

Gelinen noktada, proje kapsamındaki illerimizde bugüne kadar yapılan çalışmaları değerlendirmek, bundan sonraki süreçte projenin uygulanmasına yönelik alınması gereken tedbirleri belirlemek ve bu doğrultuda teklif ve tavsiyelerde bulunmak üzere Bakanlık Makamının talimatı üzerine bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyon tarafından yapılan inceleme ve araştırma kapsamında söz konusu illerde Valiler, Vali Yardımcıları, Kaymakamlar, ilgili diğer birimlerde çalışan kamu görevlileri, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri, muhtarlar ve ilgili vatandaşlarla doğrudan görüşmeler yapılmış, proje kapsamında yürütülen bazı çalışma ve faaliyetler yerinde incelenmiştir.

Yapılan bütün bu çalışmalar ve bugüne kadarki uygulamalardan edinilen tecrübeler ışığında, projenin bundan sonraki dönemde aşağıda belirtilen esaslar doğrultusunda yürütülmesi uygun görülmüştür:

A- Projenin Yürütülmesine İlişkin Temel Esaslar:

Ülkemizde terör ve güvenlik kaygıları sonucunda oluşan göç, uzun yıllardır yaşanan ekonomik ve sosyal nedenlere bağlı göç olgusuyla da kesişen, dolayısıyla birçok alanda değişik birimlerin (kamu kurum/kuruluşları, mahalli idareler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları vb.) birlikte çalışmasını gerektiren çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Bu yönüyle sorunun ele alınması, çözüme yönelik atılacak adımların belirlenmesi ve uygulanması aşamalarında bu durumun göz önünde bulundurulması ve bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi önem taşımaktadır.

Bu bağlamda proje, ilgede kayıtlı Bakanlar Kurulu Prensip Kararı ile Başbakanlık ve Bakanlığımız genelgelerinde belirtilen temel ilke ve esaslar çerçevesinde, uluslararası standartlar da dikkate alınarak açık, şeffaf ve katılımcı bir anlayışla yürütülmeye devam edilecektir.

B- Proje Kapsamında Yürütülecek Faaliyetlere İlişkin Esaslar:

Proje kapsamında tahsis edilen ödenekler KDRP kapsamında bulunan yerleşim yerleri ile bu kapsamdaki kişi ve grupları hedef alan proje ve faaliyetler için kullanılacaktır.

1- Bugüne kadar proje kapsamındaki yerleşim birimlerinin altyapı ihtiyaçlarının büyük ölçüde giderildiği görülmüştür. Bundan sonra da altyapıya (yol, içme suyu, kanalizasyon, sulama tesisi, elektrik, okul, sağlık ocağı vb.) ilişkin doğacak temel ihtiyaçlar öncelikli olarak KÖYDES, diğer genel bütçe ödenekleri ve İl Özel İdaresi gibi kaynaklardan karşılanacaktır.

2- Proje kapsamında, başlangıçta geri dönmek isteyen vatandaşlarımıza yönelik konut ve kendi konutlarını yapabilmelerine yönelik malzeme yardımları gibi bireysel yardımlar yapılmıştır. Ancak, bu vatandaşlarımızın bireysel zararları 27 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılansması Hakkında Kanun kapsamında karşılandığından, mükerrer yardım ve ödemelerin önlenmesi bakımından proje kapsamında bireysel yardımlar yapılmayacak, bu kişilerin bireysel zararları anılan Kanuna göre karşılanacaktır.

3- Bu vatandaşlarımıza yönelik eğitim, sağlık vb. alanlarda ortaya çıkacak hizmet ve altyapıya yönelik projeler öncelikli olarak ilgili bakanlık bütçelerinden temin edilecek kaynaklarla gerçekleştirilecektir. Buna rağmen, ihtiyaç duyulan (yurt, pansiyon gibi önem ve aciliyeti olan) alanlarda KDRP kaynaklarından da katkı sağlanabilecektir.

4- Geri dönen vatandaşlarımızın geçim kaynaklarının başında tarım ve hayvancılık faaliyetleri gelmekte olup, yaşanan süreç boyunca bu sektörde büyük kayıplar yaşanmıştır. Bunun sonucu olarak yöre halkı temel geçim kaynağını kaybetmiştir. Bu nedenle göçten etkilenen vatandaşlarımıza destek sağlamak, onlar için gelir kaynağı oluşturmak, tarım ve hayvancılığı geliştirmek, mera ve yaylaların kullanım kapasitelerini ve kullanılabilirliğini artırmak amacıyla projeler hazırlanarak uygulamaya konulacaktır.

5- Şehirlere göç eden vatandaşlarımızdan gönüllü olarak köylerine geri dönmek isteyenlerin dönüşlerine yönelik gerekli çalışmalar yapılmaya devam edilecektir. Ancak, yapılan inceleme ve araştırmalarda başta gençler olmak üzere göç eden vatandaşlarımızın önemli bir kısmının şehir hayatına alıştıkları, köylerine geri dönmek yerine buldukları şehirlerde yaşamaya devam etme eğiliminde oldukları anlaşılmıştır. Dolayısıyla, proje kapsamında **bundan sonraki süreçte şehir merkezlerinde yaşamaya devam etmek isteyen vatandaşlarımızın ekonomik ve sosyal durumlarının iyileştirilmesine, şehir hayatına uyumlarının geliştirilmesine ve istihdamlarının artırılmasına yönelik proje ve çalışmalara ağırlık verilmesi uygun olacaktır.**

Bu kapsamda;

- Göçle gelen vatandaşlarımızın yaşadıkları yerlerde şehir hayatına uyumlarını sağlayacak sosyal içerikli rehabilitasyon projeleri uygulanacaktır. Bu amaçla mahallelerimizdeki başta kadın, genç ve çocuklar olmak üzere bu vatandaşlarımızın yararlanacakları, ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda belirlenecek eğitim, sağlık, spor, sosyal hizmet, danışmanlık hizmeti sunulabilecek sosyal mekânlar (mahalle evi, toplum merkezi, gençlik merkezi gibi) oluşturulacaktır. Şayet bu amaçlarla kullanılabilir kamu binaları mevcut ise, yeni bina yapılmak yerine öncelikli olarak bunlardan yararlanılacaktır. Bu mekânların proje amaçları doğrultusunda hizmet sunabilecek şekilde donatılması, yeterli sayı ve nitelikte personel istihdam edilmesi sağlanacaktır.

- Çocuk ve gençlere yönelik eğitim, spor, sosyal ve kültürel alanlarda kendilerini geliştirmelerine imkân tanıyacak, suç örgütlerince istismar edilmelerini önleyecek ve her türlü zararlı alışkanlıklardan korunmalarını sağlayacak projeler uygulamaya geçirilecektir.

- Bu süreçte yaşanan göçten kaynaklanan ekonomik ve sosyal problemler, göç edenler yanında göç edilen şehirlerdeki yerleşik vatandaşlarımızı da olumsuz yönde etkilemiştir. Bu nedenle yapılacak

çalışma ve yürütülecek projelerde bu husus da göz önünde bulundurularak, göçle gelen vatandaşlarımızla yerleşik vatandaşlarımızın kaynaşmalarını sağlayacak proje ve çalışmalara öncelik verilecektir.

- Bu vatandaşlarımızın yaşadıkları en önemli sorunlarından biri olan işsizlik, diğer birçok sosyal problemin de kaynağını oluşturmaktadır. Bu nedenle, işsizlik sorununun çözümüne ve istihdamın artırılmasına yönelik projelere öncelik verilecektir. Bu kapsamda, yöresel ihtiyaç ve özellikler dikkate alınarak iş ve meslek kazandırmaya yönelik iş garantili meslek kursları, beceri kazandırma kursları vb. projeler geliştirilerek uygulanacaktır.

C- Projenin Koordinasyon İçinde Yürütülmesine İlişkin Esaslar:

İllerimizde göçle gelenlere yönelik olarak çeşitli kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimler tarafından değişik hizmetler sunulmaktadır. Ayrıca, bazı sivil toplum kuruluşları tarafından da bu alanda çalışmalar yapılmaktadır. Proje ile amaçlanan hedeflere ulaşılması, projenin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi ve kaynak israfının önlenmesi bakımından bu çalışmaların Valiliklerin koordinasyonunda bütüncül bir anlayış içinde yürütülmesi, bu alanda hizmet sunan ve çalışma yapan kurum ve kuruluşların işbirliği içinde çalışmalarını büyük önem taşımaktadır.

Bu amaçla, Valiliklerimizce söz konusu vatandaşlarımıza hâlihazırda sunulan hizmetler değerlendirilecek, eksiklikler tespit edilecek, ihtiyaçlar ortaya konulacak ve ilgili tüm birimlerin koordinasyonunda hazırlanacak projeler ile ihtiyaçların giderilmesi ve sorunların çözümüne yönelik adımlar atılacaktır. Birden çok birimin işbirliği içinde çalışmasını gerektiren konularda, bu birimler arasındaki gerekli eşgüdüm Valiliklerce sağlanacak ve çalışmalar entegre bir şekilde yürütülecektir.

Bunun temini amacıyla, illerimizde Vali Yardımcısı başkanlığında, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, GAP kapsamındaki illerimizde GAP İdaresi Başkanlığı ve SYDV temsilcileri, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri ya da birim amirlerinden birisi ile Vali tarafından gerekli görülen diğer kişilerden oluşan bir komisyon teşkil edilecektir. Gerekli hallerde, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler ve bu alanda çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları temsilcileri de komisyon toplantılarına davet edilecektir.

Proje kapsamında ilçelerimizde yürütülecek çalışmalar ise Kaymakamlıklar tarafından koordine edilecektir.

Yapılan incelemede bazı illerde proje kapsamındaki kayıt ve işlemlerin tek bir birim yerine farklı birimlerde tutulduğu (örneğin sayısal verilerin KDRP bürosunda, ödenek ve harcamalara ilişkin kayıtların ise İl Özel İdaresi bünyesinde takip edildiği), bunun da uygulamada değişik sıkıntılara yol açtığı, tutarlı ve düzenli bir kayıt sisteminin oluşmasına mani olduğu görülmüştür. Bu sorunların giderilebilmesi amacıyla KDRP'ye ilişkin bütün iş ve işlemler Valiliklerimiz bünyesinde yeterli nitelik ve sayıda personel ile donatılmış tek bir büro tarafından yürütülecek, il'e ait (ilçeleri dahil olmak üzere) projeye ilişkin tüm veri ve kayıtlar bu bürolarda tutulacaktır. Bu amaçla hazırlanan yazılım programının etkin şekilde kullanılması, veri ve kayıtların zamanında ve doğru bir şekilde programa aktarılması sağlanacaktır.

D- Proje Kapsamında Ödeneklerin Talep ve Tahsisi ile Harcanmasına İlişkin Esaslar:

Bundan sonra KDRP ödeneklerinin illerimize aktarılmasında "proje esaslı ödenek tahsisi" usulü uygulanacaktır. Bu doğrultuda;

- Projeler yukarıda açıklanan esaslara uygun olarak imkanlar ölçüsünde konusunda uzman personel tarafından hazırlanacaktır.

- Projelerin hazırlanmasında EK'te yer alan "Proje Teklif Formatı" esas alınacaktır.

-Projelerin hazırlanmasında yerel özellikler, ihtiyaç ve talepler öncelikli olarak dikkate alınacaktır.

- Bir yıldan fazla süreli projelerde, yılı içinde uygulanacak kısmına tekabül eden miktarda ödenek talep edilecektir.

- İl ve ilçelerimizde daha önce değişik kurum ve kuruluşlarca uygulanan projeler değerlendirilerek, fayda sağlamadığı veya ihtiyaç kalmadığı görülen alanlarda tekrar proje hazırlanmayacaktır.

- İl ve ilçelerimizde hazırlanan projeler, Valiliklerce KDRP amaçlarına uygunluğu, hedef kitlesi, uygulanabilirliği, yerindeliği, sağlayacağı fayda, maliyeti ve sağlanabilecek yerel katkı gibi hususlar göz önünde bulundurularak bir değerlendirmeye tabi tutulacak, bu değerlendirme sonrasında öncelik sırasına göre Vali imzasıyla Bakanlığımıza teklif edilecektir.

2009 yılı için yapılacak proje teklifleri belirtilen esaslar doğrultusunda EK'te yer alan Proje Teklif Formatına göre hazırlanarak en geç 09 Temmuz 2009 tarihine kadar gönderilecektir.

Valiliklerce sunulan proje teklifleri, Bakanlığımızca bir değerlendirmeye tabi tutulacak, uygun görülecek projeler için tahsis edilecek ödenekler Hizmet Birliklerine aktarılacak ve birliklerin tabi olduğu esas ve usuller çerçevesinde kullanılacaktır. Proje esasına göre gönderilen ödenekler tahsis amacı dışında kullanılmayacaktır. Proje tamamlandıktan sonra arta kalan ya da projenin değişik nedenlerle uygulanamamasından dolayı kullanılmayan ödenekler Bakanlığın uygun görüşü alınmak kaydıyla bu kapsamdaki diğer projeler için kullanılacaktır.

Projeler tamamlandıktan sonra, uygulamaya ilişkin bir "Sonuç ve Değerlendirme Raporu" düzenlenerek Bakanlığımıza gönderilecektir. Birden fazla yılı kapsayan projeler için yıl sonlarında bir değerlendirme raporu, proje tamamlandıktan sonra ise sonuç ve değerlendirme raporu hazırlanarak gönderilecektir.

Bu konudaki çalışmaların belirtilen esaslar doğrultusunda Vali ve Kaymakamlarımızca yakından takip edilerek, uygulamada herhangi bir aksaklığa meydan verilmemesi hususunda bilgi ve gereğini önemle rica ederim.

Osman GÜNEŞ
Vali
Bakan a.
Müsteşar
(İmza)

EK:

Proje Teklif Formatı

DAĞITIM:

Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Hakkari,
Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van Valiliklerine.